

Lauku darbi



Foto © Andrijs Somis

Pamatojoties uz iestāšanās līgumu Eiropas Savienībā un Eiropas Savienības regulu* prasībām, kā arī LR Zemkopības ministrijas izstrādātajiem normatīvajiem aktiem, tiek noteikta platību maksājumu saņemšana atbilstīgi nosacījumiem. Tas uzliek par pienākumu lauksaimniekiem uzturēt zemi labā lauksaimniecības un vides stāvoklī, kā arī ievērot labas saimniekošanas prakses nosacījumus.

Lauku attīstības pasākuma plāna "Agrovide" mērķis ir ieviest un veicināt lauksaimniecības metodes, kas saglabā un pilnveido bioloģisko daudzveidību un mazina vides piesārņojumu, palīdz saglabāt un uzlabot Latvijas laukiem raksturīgo ainavu.

**Eiropas Komisijas (EK) 1999. gada 1. maija regula nr. 1257/1999, EK regula nr. 1782/2003, EK 2004. gada 29. aprīļa regula nr. 817/2004.*

Izmantojamās metodes raksturojums

Monitoringā paredzēts aptaujāt zemnieku un piemājas saimniecības, lai iegūtu ziņas par optimālo pļaušanas un aršanas laiku ievērošanu. Ierakstus veic par konkrētā laikā izdarīto darbu.

Optimālais (vislabākais) pļaušanas laiks

Lopbarības iegūšanai vai mājlopu ganīšanai izmantojamās **pastāvīgās pļavas vai ganības**¹, kā arī aramzemē iesētie **ilggadīgie zālāji**² jānogana vai vismaz vienu reizi jānopļauj, zāle jānovāc vai jāasmalcina un jāizklieidē vēlākais līdz 1. augustam.

Bioloģiski vērtīgo zālāju³ pļaušana jāveic laikā no 10. jūlija līdz 10. septembrim un nopļautā zāle jānovāc. Ja bioloģiski vērtīgo zālāju paredzēts apsaimniekot, ekstensīvi noganot, tad tas jāgana, nepārsniedzot 0,65-0,74 dzīvnieku vienības uz saimniecībā esošo bioloģiski vērtīgo zālāja hektāru.

Optimālais (vislabākais) aršanas laiks

- Augi vai augu atliekas un rugāji jāieestrādā augsnē, lai uzturētu lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglību.

- Lai samazinātu augsnes eroziju, ieteicams ziemas periodā vismaz 50% no lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņemt ar augiem vai to pēcplaujas atliekām.

- Rudens aršana jeb augsnes sagatavošana nākamā gada vasarāju sējai notiek pēc kultūraugu novākšanas.

- Pavasara aršana notiek, kad augsne sasniegusi fizikālo gatavību - tā vislabāk drūp un nelīp pie darbarīkiem, neziežas un tai ir vismazākā vilces pretestība. Pavasara aršana samazina augsnes eroziju. Šo aršanas laiku iesaka izmantot vieglās augsnēs kartupeļiem vai graudaugiem, kurus pēc tam sēj ar augsnes apakškārtas blīvētājiem.

- Augsnes aršanas optimālais laiks ziemājiem ir ne vēlāk kā 3 nedēļas pirms ziemāju sējas. Ja augsnes apstrādē pēc aršanas lieto aramkārtas blīvētājus jeb pakomātus, tad aršanu var veikt tieši pirms sējas.

Optimālais (vislabākais) ražas novākšanas laiks

Katram kultūraugam ir savs optimālais ražas novākšanas laiks, kurā novācot tam ir vislabākā kvalitāte un raža.

Novērojuma vietas (parauglaukuma) izvēle dabā

Saimniecības, kuras piedalīsies aptaujā, izvēlas visā ZBR teritorijā pēc nejaušības principa.

Novērojumu veikšanas princips

Lai veiktu visu konkrētā saimniecībā esošo parametru ierakstus protokolā, nepieciešams novērot no agra pavasara - augsnes apstrādes sākuma - līdz vēlām rudenim - augsnes apstrādes darbu nobeigums. Aptaujas protokolus vēlams izdalīt dalībniekiem pēc darbu pabeigšanas rudenī.

¹ Zemju platības, ko izmanto stiebrzāju vai cita veida zāles lopbarības audzēšanai dabiskā veidā (pašsējā) vai kultivējot un kas nav bijusi iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus un ilgāk.

² Sējumu platības, kas tiek iekļautas augsekā līdz 5 gadiem un kas nodrošina mājlopu vajadzību pēc zāles lopbarības vasaras un ziemas periodā. To zemes botānisko sastāvu veido kultivējamās tauriņziežu un stiebrzāju sugas.

³ Latvijas Dabas fonda noteiktās zālāju platības.

Novērojuma mērķi

Iegūt informāciju, kā cilvēki ievēro optimālo (vislabāko) pļaušanas, aršanas un ražas novākšanas laiku zemnieku un piemājas saimniecībās.

Nepieciešamā kvalifikācija

Protokola aizpildīšanai nav nepieciešamas īpašas zināšanas un prasmes. Bet vienkāršāk aizpildīt protokolu ir tiem saimniecību īpašniekiem, kuri iepriekšējos gados ir pieteikušies uz platību maksājumu saņemšanu un apguvuši "Rokasgrāmatu platību maksājumu saņemšanai".

Nepieciešamais inventārs

- novērojuma protokols;
- paliktņis pierakstu veikšanai;
- rakstāmpiederumi.

Lauku darbi

Metodes priekšrocības

Nav nepieciešamas īpašas zināšanas un inventārs.

Metodes nepilnības

Novērojums aizņem lielu laika periodu.

Novērojumu veikšana

Pēc katra konkrētā darba veic ierakstus speciāli iekārtotā burtnīcā un pēc lauku darbu veikšanas (rudenī) datus pārnes protokolos.

Bibliogrāfija

1. Labas lauksaimniecības prakses nosacījumi Latvijā/ Latvijas Lauksaimniecības universitāte, SIA Jelgavas tipogrāfija, 1999. - 99 lpp.
2. Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai 2005. gadā/ Zemkopības ministrija, LAD, SIA Talsu tipogrāfija, 2005. - 64 lpp.
3. Augkopība/ A. Ružas redakcijā, Jelgava, Latvijas Lauksaimniecības universitāte, 2004. - 374 lpp.

Sastādījusi Sandra Brūne



Lauku darbi

Novērojumu veic (vārds, uzvārds)

Adrese: LV-

Tālrunis: E-pasts:

Novērojuma laika posms no (dd.mm.gggg)/...../..... līdz (dd.mm.gggg)/...../.....

Novērojuma vietas adrese (rajons, pagasts, zemnieku vai piemājas saimniecība):

Pļaušanas laiki (tukšajās ailēs ierakstiet, cik % no saimniecības zālāju kopējās platības nopļauti vai noganīti konkrētā laika posmā. Ja zālājs netiek nopļauts vai noganīts, tad tas tiek % atzīmēts pēdējā ailē)

Zālāju veids	Noganīšana vai nopļaušana pirmo reizi				Zālājs nav nopļauts vai noganīts
	līdz 1.VIII	pēc 1.VIII	no 10.VII līdz 10.IX	pēc 10.IX	
Aramzemē sētie ilggadīgie zālāji ¹					
Pastāvīgās pļavas un ganības ²					
Bioloģiski vērtīgie zālāji ³					

Aršanas laiki (tukšajās ailēs ierakstiet, cik % no saimniecības zālāju kopējās platības nopļauti vai noganīti konkrētā laika posmā katrai kultūraugu grupai uzarto platību pa aršanas laikiem. Ja augsnes apstrādē tiek izmantoti augsnes aramkārtas blīvētāji, blakus pierakstiet burtu P)

Kultūraugu grupa	Aršanas laiks					
	pavasaris		vasara		rudens	
ziemāji						
vasarāji						

Ražas novākšanas laiki (tukšajās ailēs ierakstiet, cik % no saimniecības kultūraugu platībām kurā laikā novākti)

Kultūraugu grupa	Novākti			Paliek uz lauka nenovākti
	nenogata-vojušies	optimālos gatavības termiņos	novēlotos termiņos	
labības				
rušināmkultūras				
eļļas augi				

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju (LIZ) aplūšana

LIZ veids	Laika posms		Aplūdušās platības (~ cik ha)
	no (dd.mm.gggg.)	līdz (dd.mm.gggg.)	

¹ sējumu platības, kas tiek iekļautas augsekā līdz 5 gadiem un kas nodrošina mājlopu vajadzību pēc zāles lopbarības vasaras un ziemas periodā. To zeltmeņa botānisko sastāvu veido kultivējamās tauriņziežu un stiebrzāļu zālaugu sugas, un tām raksturīgs labs kultūrtehniskais stāvoklis.

² zeme, ko izmanto stiebrzāļu vai cita veida zāles lopbarības audzēšanai dabiskā veidā (pašsējā) vai kultivējot (iesējot) un kas nav bijusi iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus un ilgāk.

³ Latvijas Dabas fonda noteiktie bioloģiski vērtīgie zālāji.